

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ο από Τραπεζούντας του Πόντου

Άρχων Πρωτοψάλτης της Αγιοτάτης Αρχιεπισκοπής Κωνσταντινουπόλεως

Ο Χρυσάνθος Θεοδοσόπουλος γεννήθηκε στην Τραπεζούντα του Πόντου τον Σεπτέμβριο του 1920, σ' ένα περιβάλλον όπου το γλυκό άκουσμα της λύρας και των ποντιακών τραγουδιών έμιγνε με τους θείους ύμνους της Εκκλησιαστικής μας μουσικής. Έλαβε το όνομά του από τον Εθνάρχη και Μητροπολίτη Τραπεζούντας Χρυσάνθο Φιλίππη, τον μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών. Το θείο δώρο της φωνής έλαβε από τον καλλικελαδο πατέρα του Θεόδωρο, καλλιφωνότατο ιεροψάλτη της Αρχιεπισκοπής Τραπεζούντας, τον επονομαζόμενο «Αηδόνι της Ανατολής».

Το 1922, με την ανταλλαγή πληθυσμών, ο πατέρας του ακολουθώντας το κύμα των προσφύγων, εγκαταστάθηκε στην Θεσσαλονίκη. Η οικογενειακή παράδοση βοήθησε τόσο στην ανάπτυξη του εξαίρετου μουσικού αισθήματος, όσο και στην καλλιέργεια του τάλαντου της καλλιφωνίας του. Σε πολύ μικρή ηλικία αρχίζει να ρυθίζεται στην θεωρία και πράξη της Εκκλησιαστικής μουσικής, ενώ αργότερα και σε νεαρή ηλικία εντυπώνει και ολοκληρώνει την μουσική του παιδεία στον μεγάλο θεωρητικό διδάσκαλο Σωκράτη Παπαδόπουλο και στον αείμνηστο άρχοντα Πρωτοψάλτη Κωνσταντίνο Πρίγγο, από τον οποίο ρυθίζεται στο Πατριαρχικό ύφος της εκτελέσεως των Εκκλησιαστικών ύμνων.

Μετά την γερμανική κατοχή εγγράφεται στο Κρατικό ωδείο Θεσσαλονίκης, όπου με καθηγητή τον Γ. Βακαλόπουλο παίρνει με άριστα το πτυχίο της αρμονίας το 1951. Παράλληλα μαθητεύει στο πιάνο, το μαντολίνο, την κιθάρα και το βιολί. Το 1958 ως μαθητής του Θ. Χατζηθεοδώρου παίρνει με άριστα το δίπλωμα του Μουσικοδιδασκάλου Βυζαντινής μουσικής από το ωδείο Αθηνών.

Η ιεροψαλτική του σταδιοδρομία αρχίζει το 1939 στον Ιερό Ναό Νέας Παναγίας Θεσσαλονίκης, όπου έψαλε μέχρι το 1941. Λόγω της γερμανικής κατοχής φεύγει για την Κοζάνη, όπου και ψέλνει στον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου μέχρι την απελευθέρωση. Το 1945 διορίζεται ως Πρωτοψάλτης στον Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά στην Θεσσαλονίκη. Είναι η χρονιά που νυμφεύεται την κ. Μαρία.

Το δυσμενές κλίμα της εποχής του εμφυλίου πολέμου βρίσκει τον Χρυσάνθο εξόριστο στην Μακρόνησο, όπου και εκεί επιτελεί με αγάπη και ζήλο τα ιεροψαλτικά του καθήκοντα. Μια μεγάλη όντως προσφορά του, κατά το δίσεκτο αυτό χρονικό διάστημα στο νησί της εξορίας ανθρώπων και συνειδήσεων, ήταν η χορωδία που δημιούργησε και απαρτιζόταν από 150 μέλη. Ήταν τόσο περίφημη η

εργασία του ως μαέστρου και δασκάλου της χορωδίας αυτής, ώστε, με εντολή του τότε βασιλέως, να μεταβάνει αυτή στην πρωτεύουσα και να δίνει ενόπιον του, και όχι μόνον, διάφορες συναυλίες. Τον Φεβρουάριο του 1948 σώζεται ως εκ θαύματος, κατά την ιδική του αφήγηση, μετά από ανηλεή κανονοβολισμό του στρατοπέδου της Μακρονήσου, ευρισκόμενος στο αναρωτήριο, ως εκ της ειδικότητός του, του νοσοκόμου. Τότε γεύθηκε το πικρό ποτήρι, όχι μόνον της εξορίας, αλλά του να μαζεύει στην κυριολεξία τα διαμελισθέντα κορμιά των συναδέλφων και συγκαταρούμενων του. Αυτό υπήρξε για τον Χρυσάνθο από τις μεγαλύτερες και τραγικότερες εμπειρίες του, γεγονός, που όπως αφηγήθηκε εις τον γράφοντα, υπήρξε καταλύτης στο να βλέπει με άλλο μάτι την ζωή και την προσφορά που πρέπει να έχει στον συνάνθρωπο.

Με την επιστροφή του από την εξορία αρνείται ενώπιον του Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης να καταλάβει την παλαιά του θέση, του Πρωτοψάλτου του Μητροπολιτικού Ναού, θέση στην οποία είχε ήδη διοριστεί ο αγαπητός του συνεργάτης, φίλος και συνάδελφος Αθανάσιος Καραμάνης, και έτσι τοποθετείται ως ιεροψάλτης στον Ιερό Ναό της Αγίας Βαρβάρας Άνω Τούμπας.

Το 1950, με την προτροπή του Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, αναλαμβάνει την θέση του Πρωτοψάλτη του Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου, του Πολιούχου της πόλεως, όπου και υπηρέτησε το Ιερό Αναλόγιο επί 38 συναπτά έτη.

Ως βαθύς γνώστης της Εκκλησιαστικής Βυζαντινής μουσικής, αλλά και της Ευρωπαϊκής, ιδρύει το 1950 μαζί με τους εξαιρετους συναδέλφους του Αβραάμ Ευθυμιάδη, Αθανάσιο Καραμάνη και Χαρίλαο Ταλιαδώρο το Φροντιστήριο Βυζαντινής Μουσικής «Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ». Το 1970 το Φροντιστήριο αυτό μετονομάστηκε σε Σχολή Βυζαντινής Μουσικής, στην οποία τοποθετήθηκε επαξίως διευθυντής μέχρι τέλους της ζωής του.

Για την πολύτιμη προσφορά του στην Βυζαντινή μουσική ο Χρυσάνθος τιμήθηκε τον Αύγουστο του 1975 με το σφάκιο του Αρχοντος Πρωτοψάλτου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας από τον Πατριάρχη Δημήτριο.

Στις 24 Σεπτεμβρίου του 1988, η καλλικελαδος αηδών του Πόντου, άφησε την τελευταία του πνοή λίγο έξω από τον Ναό του Αγίου Δημητρίου. Η κηδεία του ήταν μια πάνδημος πανήγυρις: υπήρξε αιτία να συγκεντρωθούν γύρω του και μέσα στον Ναό του Πολιούχου Αγίου Δημητρίου πλήθος πιστών, φίλων του, μαθητών του, συνεργατών του, θαυμαστών του.

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ
“ΟΙ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ”

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΜΕ ΤΟΥΣ:

“ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ”

Διεύθυνση:

Γρηγόριος και Πέτρος Παπαεμμανουήλ

Κυριακή 21 Απριλίου 2002, ώρα: 8:00 μ.μ.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ

Είσοδος ελεύθερη

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Δήμαρχος Δράμας κ. Μαργαρίτης Τζίμας
και τα μέλη της Βυζαντινής Δημοτικής Χορωδίας
“ΟΙ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ”

σας προσκαλούν στην εκδήλωση που θα
γίνει την Κυριακή 21 Απριλίου 2002 και
ώρα 8:00 μ.μ στο Δημοτικό Ωδείο Δράμας
και είναι αφιερωμένη στη μνήμη
του αειμνήστου Άρχοντα Πρωτοψάλτη
της Αγιοτάτης Αρχιεπισκοπής

Κωνσταντινουπόλεως

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΥ

Στην εκδήλωση θα σκιαγραφήσει τον μεγάλο
δάσκαλο, συνθέτη και ερμηνευτή ο καθηγητής
Μουσικής Ανωτέρων Παιδαγωγικών

κ. ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

και θα αποδοθούν Βυζαντινοί Ύμνοι

του Τριωδίου της Μεγάλης Εβδομάδος και του Πάσχα.

Με τιμή

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΡΑΜΑΣ ΟΙ ΙΔΡΥΤΕΣ & ΧΟΡΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΤΖΙΜΑΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΟΣ
ΠΑΠΑΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1. “Τη Υπερμάχω...” Κοντάκιο Ακαθίστου Ήχος πλ.Δ’
2. α. “Της μετανοίας άνοιξον μοι πύλας...” Ήχος πλ.Δ’
β. “Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών...”
Ήχος πλ.Β’ Ιδιόμελα φαλλόμενα μετά τον Ν’ φαλμό
την περίοδο του Τριωδίου.
3. “Εκ νυκτός ορθρίζει...Αλληλούια... Ιδού ο Νυμφίος
έρχεται...” Ήχος πλ.Δ’ κατά τριφωνία.
4. “Πόρνη προσήλθε σοι...” Κάθισμα σε αργό ειρμολογικό
μέλος Ηχος Γ’
5. “Τον Νυμφώνα Σου βλέπω...” Αυτόμελο Εξαποστειλά-
ριο. Ηχος Γ’
6. “Πάσα πνοή... Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον
πάθος” Ιδιόμελο στιχηρό των Αίνων αλλόμενο την Κυ-
ριακή των Βαΐων εσπέρας. Ήχος Α’
7. Αντίφωνα της Μεγ. Πέμπτης σε διάφορους ήχους.
8. “Εξέδυσαν με τα ιμάτια μου...” Ιδιόμελο δοξαστικό των
Αίνων φαλλόμενο τη Μ. Πέμπτη εσπέρας (ακολουθία
των Αχράντων Παθών). Ήχος πλ. Β’
9. “Ήδη βάπτεται κάλαμος αποφάσεως...”. Ιδιόμελο “και
νυν” των αποστίχων της Μεγ. Πέμπτης. Ήχος πλ.Δ’
10. Αναστάσεως ημέρα λαμπρυνθώμεν λαοί...” . Η Α’ και
Γ’ ωδή από τον Αναστάσιμο Κανόνα
(ποίημα Αγ. Ιωάννου του Δαμασκηνού). Ήχος Α’.